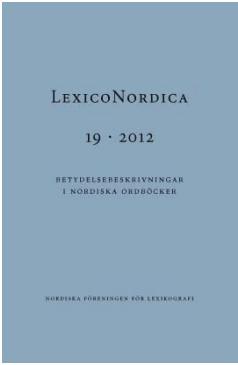

LexicoNordica

Forfatter:	Kjeld Kristensen [Tre svensk-danske ordbøger på nettet]	
Anmeldt værk:	<p><i>Ordbogen.com</i> (en kombineret svensk-dansk og dansk-svensk elektronisk ordbog udviklet af virksomheden Ordbogen.com).</p> <p><i>sprogbro.org</i> (en elektronisk svensk-dansk ordbog redigeret af Margareta Broberg; hjemmesiden udviklet i samarbejde mellem Mattias Bodlund, Oncotype, Ernst Jonas Bencard og Margareta Broberg).</p> <p><i>dansk-og-svensk.dk</i> (en hjemmeside med ordlister mellem svensk og dansk, udviklet af Öresunds Översättningsbyrå, Lund, ved Kerstin og Poul Hansen).</p>	
Kilde:	LexicoNordica 19, 2012, s. 273-294	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Tre svensk-danske ordbøger på nettet

Kjeld Kristensen

Ordbogen.com (en kombineret svensk-dansk og dansk-svensk elektronisk ordbog udviklet af virksomheden Ordbogen.com).

sprogbro.org (en elektronisk svensk-dansk ordbog redigeret af Margareta Broberg; hjemmesiden udviklet i samarbejde mellem Mattias Bodlund, Oncotype, Ernst Jonas Bencard og Margareta Broberg).

dansk-og-svensk.dk (en hjemmeside med ordlister mellem svensk og dansk, udviklet af Öresunds Översättningsbyrå, Lund, ved Kerstin og Poul Hansen).

På *norden.org*, webstedet for de nordiske landes officielle samarbejde, finder man under overskriften "Ordbøger med de nordiske sprog" et antal kommenterede links til netressourcer for de nordiske sprog, herunder nogle for relationen mellem svensk og dansk. Jeg vil i denne artikel omtale og vurdere tre af de nævnte leksikografiske netressourcer der har svensk som kildeprog og dansk som målsprog. Dem finder man på webstederne Ordbogen.com, *sprogbro.org* og *dansk-og-svensk.dk*. Fælles for produkterne er at de er udarbejdet og etableret på privat initiativ, med beskeden eller ingen offentlig støtte. Den første svensk-danske ordbog, på Ordbogen.com, er et kommercielt produkt, en betalingsordbog. Den svensk-danske ordbog på *sprogbro.org* er gratis. Produktet på *dansk-og-svensk.dk* er en samling ordlister som også er til gratis afbenyttelse. Som hovedredaktør for den store trykte Svensk-Dansk Ordbog (2010) og som tidligere dansk lektor ved Uppsala universitet har jeg leksikografisk erfaring med nabosprogsforstå-

else i dimensionen svensk-dansk, men samtidig skal det følgende læses i dette lys når jeg sammenligner de tre webprodukter både indbyrdes og i forhold til Svensk-Dansk Ordbog. Denne ordbog blev i øvrigt anmeldt i *LexicoNordica* 18 (Brink & Farø 2011).

1. Opslagsord

Som en første indikation af hvad og hvor meget de tre ordbøger indeholder i forhold til hinanden og i forhold til Svensk-Dansk Ordbog, har jeg taget en stikprøve af alle fire ordbøger omfattende det alfabetiske interval *p-papyrus*, men kun hvad antallet af opslagsord angår. Af pladshensyn angives her kun resultatet af optællingen for stikprøven: Svensk-Dansk Ordbog har 186 opslagsord i intervallet, Ordbogen.com 47, sprogbro.org 197 og dansk-og-svensk.dk 102. Hovedindtrykket er altså at Ordbogen.com har færrest opslagsord i intervallet, hvorimod især sprogbro.org er velrepræsenteret, denne tilmed i lidt højere grad end Svensk-Dansk Ordbog. I de nedenstående afsnit om de enkelte leksikografiske netressourcer søges uddybning og nuancering af dette grove førsteindtryk, ligesom produkterne præsenteres nærmere med hensyn til anlæg, struktur og funktionalitet. Til sidst sammenfattes resultaterne af mine undersøgelser af netressourcerne.

2. Ordbogen.com

Ordbogen.com er navnet på både et dansk it-forlag der udgiver netordbøger, og virksomhedens websted. Ordbogen.com tilbyder mod betaling adgang til et stort antal ordbøger: tosprogsordbøger som engelsk/dansk/engelsk og tysk/dansk/tysk, modersmålsordbøger som Politikens Nudansk Ordbog og Retskrivningsordbogen samt fagordbøger som Musikordbogen og et sæt regnskabsord-

bøger. Én af tosprogsordbøgerne er Svensk/Dansk/Svensk Ordbog, også kaldet den svenske masterordbog i den information om ordbogen som man får adgang til ved at klikke på ikonet *info* på skærmsiden med en ordbogsartikel. En masterordbog er ifølge omteksten en ordbog der på en række områder er udvidet i forhold til webstedets andre ordbøger, mediumordbøgerne. Det fremgår af informationen at den svenske ordbog er udviklet af Ordbogen.com selv og redigeret af et hold svenske og danske redaktører under ledelse af Jacqueline Levin og med kvalitetskoordination af Linda Kristiansen. Den har været tilgængelig på webstedet siden 2009. Den er beregnet for både danske og svenske brugere, både almene brugere og specialister, bl.a. erhvervsdrivende og sprogeksperter, og den indeholder det brede almene ordforråd, men også mange specialiserede termer inden for en lang række fagområder. Det er nogle af de forventninger om ordbogens indhold og omfang som omteksten fremkalder hos brugeren.

Men vi har jo allerede set at Ordbogen.com scorer ret lavt inden for det alfabetiske interval *p-papyrus* i retningen svensk-dansk. Indtrykket bestyrkes ved en optælling af match på opslagsordene på 10 tilfældigt valgte sider i Svensk-Dansk Ordbog. Af de i alt 433 opslagsord på disse sider findes 123 i Ordbogen.com, stadig i retningen svensk-dansk. Tager vi udgangspunkt i dette større og alfabetisk mere spredte udvalg og ganger op til hele ordbøgernes bestand af opslagsord, får vi at Ordbogen.com næppe indeholder mere end 15.000 svenske opslagsord mod 48.500 i Svensk-Dansk Ordbog og et lignende antal i sprogbro.org. Blandt Ordbogen.com's opslagsord i intervallet *p-papyrus* er der ord af mindre kontrastiv leksikografisk værdi, både navne, fremmedord og sammensætninger, fx *Pakistan*, *Palestina*, *paleontologi*, *palliativ*, *palpatorisk*, *panda*, *pandemi*, *paneldebatt* og *paneldiskussion*, og der mangler vigtige ord som *pakethållare* 'bagagebærer', *pakt* 'pagt', *palt* 'kendt svensk madret af dej- eller kartoffelboller osv.', *pannbiff* 'hakkebøf' og *pappaledighet* 'barselsorlov for mænd'. Der mangler faste udtryk

RECENSIONER

ved bl.a. *pall* (*stå pall* 'stå imod, klare sig') og *pang* (*pang på rödbetan* 'lige på og hårdt'). Der mangler falske venner, bl.a. *palettkniv* 'redskab for en kunstmaler' (køkkenredskabet hedder *stekspade* på svensk) og *pansar* 'panser (materiale)' (politibetjenten hedder *snut*), og *padda* 'tudse' mangler markeringen falsk ven (padde hedder *groddjur*, i øvrigt et ord der ikke er med i ordbogen). Omteksten oplyser at der er ca. 300 falske venner i den svenske ordbog.

Jeg har her forsøgt at give læseren et begreb om Ordbogen.com's sparsomme indhold af svenske opslagsord. Over for dette står følgende udsagn i ordbogens omtekst:

Når man skal vurdere kvaliteten af en ordbog, er der tradition for at angive antallet af ord i ordbogen. Dette kan give god mening for ordbøger på tryk eller på cd-rom, som ikke kan opdateres dagligt. I forbindelse med dagligt opdaterede online ordbøger gælder derimod helt andre kriterier for kvalitet. På Ordbogen.com måler vi i stedet på følgende vifte af kriterier

og så nævnes og omtales brugervenlighed, faglighed, kvalitetssikring og samarbejde med universiteter. Dette med den daglige opdatering med tilføjelse af nye ord og forbedring af de eksisterende ordbogsartikler nævnes flere gange i omteksten. Tilføjelsen af nye artikler sker på grundlag af loglister over brugernes forgæves opslag sorteret efter hyppighed. Intentionen er god, men bedømt ud fra hvad det på nuværende tidspunkt er muligt at slå op i ordbogen i svensk-dansk retning, kan dette supplerende arbejde ikke være nået ret langt i løbet af tre år, eller også har ordbogen blot ikke så mange brugere og derfor ikke så mange forgæves opslag. Jacqueline Levin fra Ordbogen.com kan ikke give oplysninger om antal opslagsord i den svenske ordbog da det er en forretningshemmelighed, men fortæller at dækningsgraden for den svensk-danske ordbog, målt i andelen af succesfulde opslag, er ca. 75 procent.

Jeg har indtil nu fokuseret på Ordbogen.com's svenske ordbog i svensk-dansk retning af hensyn til sammenligneligheden med andre ordbogsprodukter af denne karakter. Men egentlig drejer det sig om en svensk-dansk-svensk ordbog med to dele der er udarbejdet i indbyrdes sammenhæng og går i hver sin retning. Det viser sig ved at man ved indtastning i søgefeltet og tryk på retur opnår søgning i begge halvdele af ordbogen hvorved der vises en, to eller flere ordbogsartikler ved match, og "ord, der ligner", både danske og svenske, ved no match. Vil man kun søge på ét af sprogene, trykker man på den tilhørende knap i stedet for retur, men næste søgning med tryk på retur gælder igen begge sprog. Det er mit indtryk, erhvervet ved de mange søgninger som jeg har foretaget for at lære ordbogen at kende, at der er flere danske end svenske opslagsord i ordbogen. Man kan her spørge hvordan man overhovedet kan finde ud af hvor mange opslagsord Ordbogen.com har med i et givet alfabetisk interval eller i det hele taget. Ovenfor har jeg brugt Svensk-Dansk Ordbog som målestok, med en vis, dog begrænset risiko for at overse enkelte ord som Ordbogen.com har med ud over dem i Svensk-Dansk Ordbog. En anden metode er at bruge webstedets egne muligheder. Man kan nemlig ved hjælp af den indbyggede live search-facilitet få en liste på højst 10 opslagsord, danske og svenske mellem hinanden, ved at indtaste mindst tre indledende bogstaver; en fordel for brugeren ville det dog være hvis sproget, dansk eller svensk, var markeret ved ordene på listen. Hertil kommer listen med ord der ligner, ved no match, og en liste, ligeledes på skærmsiden, med "ord der starter med ..."; sidstnævnte listes indhold skifter fra søgning til søgning. Ikke alene anmelderen, men også brugeren får herved mulighed for at se hvilke opslagsord der er til rådighed i et begrænset alfabetisk område. En tredje liste på skærmsiden indeholder de "seneste opslag".

Artikelstrukturen er klar og overskuelig: opslagsord – ordklasse (latin, skrevet helt ud) – bøjning med fuldformer, med gråt i spids parentes – falsk ven – oversættelser som overskrift til unum-

RECENSIONER

mererede ækvivalenter, ofte med foranstillet brugsbestemmelse (fx fag, historiske forhold, overført brug) eller glosse – eksempel med oversættelse – faste udtryk. Se det illustrerende eksempel *rak* nedenfor.

Svensk-Dansk
rak adjektiv <rakt, raka>
FAKSKVEN Del danske ord "rak" hedder "sludder" på svensk
Oversættelser

- › **lige** - Jegn en lige streg (Rita ett rakt streck)
- › rakt hår » **glat hår** - Hvordan får jeg glat hår? (Hur får jag rakt hår?)
- › gå raka vägen hem » **gå lige hjem** -
Gå lige hjem fra skole, sagde moren (Gå raka vägen hem från skolan, sa mamman)
- › på rak arm » (Figurativt) **på stående fod** -
Det er svært på stående fod at forklare, hvad hun mente (Det är svårt att på rak arm förklara vad hon menade)
- › på rak arm » i **strakt arm** - Han lottode hende i strakt arm (Han lyfte henne på rak arm)

Hertil nogle kommentarer: Det er en god facilitet ved ordbogen at alle ordbogens bøjningsformer, både uregelmæssige og regelmæssige, kan indtastes og give opslag på de respektive grundord. Man kunne dog ønske en markering af bøjningsformen dér hvor søgningen giver flere match, fx ved *stack*, der både er et opslagsord, nemlig substantivet *stack*, og præteritumsformen af det uregelmæssigt bøjede verbum *sticka*. Rækkefølgen eksempel-oversættelse i artiklerne forekommer mig besynderlig. I den svensk-danske del står den danske oversættelse af det svenske eksempel først, hvorefter følger det svenske eksempel, oven i købet i parentes. I den dansk-svenske del er det omvendt. Hvis man som dansker slår op på et svensk ord, forventer man da at eksemplerne er svenske med efterfølgende dansk oversættelse.

At den svenske ordbog på Ordbogen.com består af to sammenhængende ordbøger beregnet for både danskere og svenskere, fremgår på andre måder end at der kan søges i dem begge to under ét. Man kan også skifte mellem dansk og svensk redaktionel

tekst (dog ændres ordet Oversættelser som overskrift for ækvivalenterne ikke). Man kan desuden få en vis hjælp til produktion på det af de to sprog som man ikke behersker. Hvis man som dansker skal skrive en svensk tekst hvori indgår substantivet *pakke* i pluralis, slår man dette ord op, finder i den danske artikel den svenske ækvivalent, 'paket', og dobbeltklikker på den; derved får man den svenske artikel *paket*, med tilhørende bøjningsskema; man ser at pluralisformen er *paket*. Dobbeltklik på en ækvivalent giver dog ikke altid ønsket resultat. Fx giver opslag på det svenske ord *pack* bl.a. det faste udtryk *pick och pack*, med den danske ækvivalent 'pakkenelliker'. Men dobbeltklik på dette ord giver ikke resultat; ordet *pakkenelliker* er ikke med. Opslag på *packning* giver de to ækvivalenter 'pakning', dvs. 'det at pakke', og 'oppakning'. Men dobbeltklik på *oppakning* ender blindt, og dobbeltklik på *pakning* giver den danske artikel med en betydningsstruktur hvor udgangspunktet *packning* er ækvivalent for en anden betydning, nemlig pakning i fx en vandhane, og den eneste betydning af det oprindelige *packning* har den svenske ækvivalent 'paketering'; *packning* og *paketering* er dog nærsynonymer. Der er også ofte problemer hvis ækvivalenten er et flerordsudtryk. I eksemplet med *rak* ovenfor giver ækvivalenten 'glat hår' ved det første faste udtryk resultat, nemlig i den danske artikel *glat* (med gul markering af udtrykket), hvorimod de andre tre ikke giver resultat. Der er således ikke rigtig tilfredsstillende koordinering mellem de to ordbøger.

Webstedets funktionalitet er upåklagelig. Opslagene sker hurtigt og fejlfrit. Skærmsiden er overskuelig og har et tiltalende grafisk layout. Skriften kan forstørres ved tryk på ikonet *zoom*. På den enkelte artikelside kan man efter tryk på ikonet *tools* foreslå rettelser og nye ord samt tilføje sine egne ord og noter. Man kan også komme direkte i kontakt med virksomheden Ordbogen.com via mail eller telefon.

3. sprogbro.org

Den svensk-danske ordbog på webstedet sprogbro.org er resultatet af et enkeltmandsprojekt. Ordbogsforfatteren er cand.mag./fil.mag., ph.d. Margareta Broberg. Hun er født, opvokset og uddannet i Sverige og har boet og arbejdet i Danmark, Sverige og Norge som bl.a. sproglærer, fremmedsprogspædagog og oversætter. Ordbogen var oprindeligt planlagt til udgivelse som trykt ordbog, men da dette vistnok viste sig vanskeligt gennemførligt, valgte forfatteren klogeligt at publicere sin ordbog på nettet. Dette skete i 2009, dengang med ca. 30.000 opslagsord, men ordbogen er under stadig redigering og omfatter nu (30. maj 2012) 48.065 opslagsord. Jeg har faktisk under arbejdet med denne anmeldelse observeret at der i løbet af en uges tid kan komme op til 100 nye artikler til.

sprogbro.org klarer sig godt i stikprøven med opslagsord i intervallet *p-papyrus*, og som nævnt tidligere har ordbogen efterhånden lige så mange opslagsord som Svensk-Dansk Ordbog og altså langt flere end Ordbogen.com's svensk-danske del. Jeg har undersøgt sprogbro.org's udvalg af opslagsord i intervallet *p-papyrus*. Man kan sætte spørgsmålstejn ved den leksikografiske værdi af transparente fremmedord som *pacemaker*, *paella*, *palisander*, *pamflett*, *panda*, *pandemi* og *paparazzo* og transparente sammensætninger og afledninger som *packhus*, *paginering*, *palatsrevolution*, *paneldebatt*, *paneldiskussion*, *pannlampa* og *pappfigur*. Og det forekommer mig at der i ordbogen er forholdsvis mange af den slags "billige", men egentlig uskedelige ord. På den anden side har jeg også i intervallet fundet nogle ord der burde have været med i Svensk-Dansk Ordbog, fx *palestinasjal* 'palæstinensertørklæde', *palmhus* 'palmehave' og *pannben* 'pandeben' (på grund af det faste udtryk *ha något innanför pannbenet* 'være intelligent'). Omvendt kan man opstille en lang liste med ord fra Svensk-Dansk Ordbog som mangler i sprogbro.org. Af eksempler på manglende svære ord som tillige er med i både Svensk ordbok utgiven av Svenska

Akademien (2009) og Svenska Akademiens ordlista (2006), foruden i Svensk-Dansk Ordbog, kan nævnes *packbox* 'pakning; topboks', *packlår* 'stor pakkasse', *paddfot* 'river (plante)', *pain riche* 'flute', *palettkniv* 'redskab for en kunstmaler', *pandemonium* 'helvede', *pantersprång* 'tigerspring', *pantförskriva* 'pantsætte', *pappers-tallrik* 'paptallerken' og *pappig* 'farsyg'. Allerede blandt disse eksempler på manglende ord er der falske venner.

Jeg har ikke fundet nogen finlandssvenske ord, hverken i intervallet eller under bogstav *p* i det hele taget.

Efter svensk leksikografisk forbillede og i øvrigt i overensstemmelse med praksis i elektroniske ordbøger har partikelverber og visse andre flerordsudtryk som *packa ihop*, *packa ner*, *packa samman*, *packa upp* og *passa sig* selvstændigt opslag. Lige i dette tilfælde forstår man ikke rigtig berettigelsen af *packa samman* med ækvivalenten 'pakke sammen' – udtrykket kunne jo være brugt som eksempel i artiklen *packa* – men problemet lettes ved at alle artikler med *packa* og selvfølgelig også ordet selv står på samme skærmside. Der står nemlig normalt 8 artikler på hver side.

sprogbro.org indeholder bemærkelsesværdige tilskud af multietniske ord (indvandrersvensk), over 200 opslagsord, og ord fra en kategori der kaldes hverdagssprog/slang, over 3000 opslagsord. Ordbogen åbner adgang til disse og andre kategorier af opslagsord, både i omteksten (under punktet *indsamlingsprincipper*) og i selve ordbogsartiklerne. Det er for det første overordnede kategorier som engelske ord og vendinger (endda opdelt i "de ord, der er blevet en smule forsvenskede" og "ord, der tydeligt afslører deres engelske rødder"), de nævnte kategorier multietniske ord og hverdagssprog/slang samt kategorien ældre ord. Og det er for det andet faglige kategorier som zoologi, kogekunst, mad m.m. samt sport, spil og leg. Ved klik et passende sted får man en liste med alle opslagsord fra den ønskede kategori. Meget interessante er altså især kategorierne multietniske ord og hverdagssprog/slang. Sidstnævnte kategori omfatter faktisk også de multietniske ord som under-

kategori, hvilket svarer til at de multietniske ord ikke i artiklerne er markeret som sådanne, men som hverdagsprog/slang. Det er ærgerligt, men kan vel let rettes. I vores interval *p-papyrus* finder man det multietniske ord *padrino* 'gudfar' og hverdags-/slangord som *paco* 'kammerat; indvandrer; politi', *pagga* 'bøsse', *pajad* 'dum, ubegavet', *pangis* 'flot pige' og *pappografi* 'røntgenundersøgelse som kan opdage tidlig prostatacancer'. Man finder ikke disse ord optaget i fx Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien (2009) eller repræsenteret i Språkbanken (dog har *pappografi* 9 forekomster). Ordene lever antagelig deres liv i forskellige subkulturer hvorfra de kan dukke frem, fx i litteratur af indvandrerforfattere som Jonas Hassen Khemiri, ham der skrev bestselleren "Ett öga rött" (Khemiri 2003). Selvom nogle af de multietniske ord også skulle findes i samme form på dansk, forekommer dette bidrag til sprogbro.org at være værdifuldt, og det ser ud til at sprogbro.org har mere slang med end Svensk-Dansk Ordbog.

sprogbro.org er også i andre henseender generøs med oplysninger om sit indhold. Man holdes under punktet *status for arbejdet* underrettet om det aktuelle antal opslagsord, og ved at søge på et bogstav får man under søgefeltet at vide hvor mange opslagsord der begynder med dette bogstav. Ved hjælp af live search-faciliteten får man et righoldigt udvalg af opslagsord der begynder med den indtastede indledende bogstavsekvens. Forkert stavning giver de nærmeste ord. Der er tolerance for indtastning med *æ* eller *ä* og med *ø* eller *ö*. Underligt nok nævner omteksten under punktet *søgevejledning* ikke at man kan søge på ordendelse og på den måde få alle de ord frem der ender på fx *-is*, det produktive suffiks i uformelle ord som *dagis* 'vuggestue; børnehave' og *godis* 'slik'. I alt 393 opslagsord ender på *-is*, og blandt de 8 ord på den første skærmside optræder ordet *alkis* 'alkoholist; alkohol'. Søgning på ordendelse kan også give alle andetledssammensætninger af et ord; der er 7 stk. af *paket*.

Artikelstrukturen er: opslagsord – ordklasse (latin, skrevet helt ud; grå kursiv skrift) – nummererede betydninger, evt. med markering af kategori (med grå kursiv skrift i parentes), jf. ovenfor – eksempel – sammensatte udtryk – særlige udtryk. Se det illustrerende eksempel *blad* nedenfor.

blad <i>substantiv</i>	
Singularis, ubestemt form	blad
Singularis, bestemt form	bladet
Pluralis, ubestemt form	blad
Pluralis, bestemt form	bladen
Udtale	[blad]
<p>1. blad, løv <i>eksempel</i></p> <p>På hösten faller träden sina blad Om efteråret taber træerne deres blade</p> <p>Släng inte teblad i vasken! Smid ikke teblade i (køkken)vasken!</p>	
<p>2. blad (fx side i bog) <i>eksempel</i></p> <p>Ett oskrivet blad Et ubeskrevet blad, en person man ikke ved noget om, eller en uerfaren person</p> <p>Vända på bladet Vende bladet (siden)</p>	
<p>3. avis <i>eksempel</i></p> <p>Det står i medlemsbladet Det står i medlemsbladet</p>	
<p>4. del af redskab (fx kniv)</p> <p><u>sammensatte udtryk:</u></p> <p>kokablåd; kronblad; salladsblad koka(in)blad; kronblad; salatblad</p> <p>lösblad; notblad; ritblad løsbblad; nodeblad; tegneark</p> <p><u>særlige udtryk:</u></p> <p>Ta bladet från munnen Tag bladet fra munden, sig sin mening helt åbent</p>	

Et opslagsord markeret med gult er en falsk ven. Når nu man kan klikke på andre kategorier af ord og få alle kategoriens ord frem, er det synd at man ikke på samme måde kan få alle de falske venner frem. Det ville selvfølgelig tjene et meget væsentligt pædagogisk formål. I intervallet *p-papyrus* er der ikke angivet nogen falske venner i sprogbro.org, men i hvert fald *padda* og *pansar* fortjener gul markering; *palettkniv* er ikke med som opslagsord. Et opslagsord markeret med blå er et substantiv der har en lignende form på dansk, men forskelligt genus. I intervallet har *paket* og *panel* denne blå markering, men ikke alle medtagne andetledssammensætninger af *paket* har den. Kategorien er ikke klikbar.

Felter med grå skrift i artiklerne er klikbare. Klik på ordklassen giver som vist i artiklen ovenfor en boks med opslagsordets bøjningsmønster og evt. dets udtale angivet med en forholdsvis primitiv lydskrift. Boksen lukkes ved gentryk på ordklassen. Det skal nævnes at uregelmæssige bøjningsformer optræder som opslagsord hvorfra man kan klikke sig frem til grundordet. Klik på opslagsordets kategori giver den fuldstændige bestand af opslagsord der tilhører kategorien. Herfra vender man tilbage til udgangspunktet ved at gå en side tilbage.

sprogbro.org's betydningsangivelser er problematiske. Det er en blanding af ækvivalenter, parafraaser og definitioner, ofte med opslagsordets oprindelige betydningsstruktur bevaret uanset at alle eller nogle af betydningerne har en og samme ækvivalent på dansk. Ved et simpelt ord som *paketresa* er angivet ækvivalenten 'pakkerejse', med den overflødige definition i parentes "individuel rejse hvor delmomenterne er nøje forberedte og indgår i prisen". Ved ordet *pamp* står der tilsvarende "pamper, magtfuld person i indflydelsesrig stilling". Som nævnt bevares betydningsstrukturen for et polysemnt opslagsord ofte skønt betydningerne har samme danske ækvivalent. Et eksempel på det er netop *blad*, artiklen ovenfor, med betydningsangivelserne 1. blad, løv; 2. blad (fx side i bog); 3. avis; 4. del af redskab (fx kniv). Angivelsen ved betydning 3 er i

øvrigt ikke dækkende når det nu skal være, hvilket også eksemplet på stedet viser; der kunne i stedet stå “regelmæssigt udkommende magasin, hæfte el. avis”. Men pointen er at det her er overflødig at vise betydningsstrukturen med en blanding af ækvivalenter og definitioner når den danske ækvivalent i alle tilfælde er ‘blad’. Et næsten grotesk eksempel er artiklen *stor*, med hele 8 betydninger, hvoraf kun én har en anden dansk ækvivalent end ‘stor’. På den måde bliver sprogbro.org’s svensk-danske ordbog en blanding af en svensk-dansk ordbog og en svensk modersmålsordbog oversat til dansk. Betydningstildelingen til opslagsordene skyder på unødvendig og kompliceret vis over målet uden kortfattet at angive den rigtige danske ækvivalent. Spørgsmålet er bare hvad det egentlig betyder for brugeren, der ganske vist ikke får kort og klar besked, men måske alligevel opnår en større og bredere forståelse af ordets betydning på svensk. Den fulgte praksis er dog ikke i overensstemmelse med traditionelle leksikografiske principper og afviger også fra praksis i de to andre anmeldte produkter.

Efter betydningsangivelsen følger ofte et sprogbrugseksempel, som man får frem ved at klikke på netop ordet *eksempel* og lukker igen ved genklik på *eksempel*. Alle eksempler har dansk oversættelse. De honorerer ikke alle sammen de traditionelle leksikografiske krav til eksempler. Følgende tilfælde kan forekomme: Eksemplet indeholder opslagsordet i sammensat form, fx i artiklen *blad*, betydning 1 (eks. 2) og 3; den danske oversættelse indeholder ikke ækvivalenten, fx i *panna*, betydning 2; eksemplet indeholder i virkeligheden et fast udtryk, fx i *pang* interjektion, eks. 2; opslagsordet bruges i den danske oversættelse, fx i *pajsare*. Spørgsmålet er igen om det egentlig ødelægger noget for brugerens forståelse at strenge leksikografiske regler fraviges, fx ved at et eksempel oversættes frit.

Efter betydningsdelen følger sammensatte udtryk, som åbnes ved klik og lukkes ved genklik. Med sammensatte udtryk menes sammensætninger, i de fleste tilfælde andetledssammensætninger.

Der er ikke angivet betydningstilknytning ved polyseme ord, men ukommenteret opdeling i grupper efter betydning kan forekomme, fx i artiklen *blad* ovenfor. Kun i sjældne tilfælde har en anført sammensætning eget opslagsord, og man bliver ikke ved indtastning af en sammensætning automatisk ført hen til den artikel hvor sammensætningen er med. Det er ellers en facilitet der kunne øge mængden af vellykkede opslag i ordbogen markant. Som ovenfor omtalt er ordbogens eksempler undertiden sammensætninger.

Som sidste punkt i artikelstrukturen følger særlige udtryk, dvs. faste udtryk. Ved en gennemgang af artiklerne inden for intervallet *p-papyrus* har jeg fundet at sprogbro.org er ganske godt forsynet med faste udtryk, men at stoffet kan være fordelt lidt anderledes end i Svensk-Dansk Ordbog, dels på flere artikler i sprogbro.org, fx ved *packa* og tilhørende artikler, dels inden for den enkelte artikel i sprogbro.org, fx ved *pang* interjektion, hvor det faste udtryk *pang på* optræder som eksempel efter ækvivalenten i betydningsdelen. Ved gennemgangen finder jeg faste udtryk der ikke er med i Svensk-Dansk Ordbog, men også det omvendte.

sprogbro.org har en omfattende omtekst der ud over at vejlede om ordbogens brug behandler emner som bøjning, udtale og talord; i omtalen af tryk/betoning, som det hedder, sammenblandes tryk og accent (ordtoner) desværre. Men man mærker en bestræbelse på at leve op til webstedets navn, en sprogbro mellem danskere og svenskere.

4. dansk-og-svensk.dk

Webstedet dansk-og-svensk.dk er oprettet og drives af den private virksomhed Öresunds Översättningsbyrå i Lund. Bureauet ejes af ægteparret Kerstin og Poul Hansen. Hun er svensker og fil.mag. med universitetsuddannelse i bl.a. svensk og dansk. Han er dansker og ph.d. i biologi, statistiker og arkæolog med universitets-

studier i forskellige fag. De er statsautoriserede translatører i hver sin retning i relationen mellem svensk og dansk. De har over 20 års erfaring med oversættelsesarbejde og udgør tilsammen et ideelt par som oversættere mellem svensk og dansk. Et produkt af deres mangeårige beskæftigelse som oversættere er de sproglige ressourcer de har lagt ud på nettet siden 2005 til gratis afbenyttelse. Webstedet er selvfølgelig også tænkt som et udstillingsvindue for de tjenester som bureauet tilbyder. Der er tale om “over 40 specialordbøger, som i dag udgør den største samlede sproglige resurse mellem dansk og svensk”, som det hedder i en pressemeddelelse fra 2010. Der er oven i købet kommet nye ordbøger til siden. Ordbøgerne eller snarere ordlisterne er tilgængelige på to websteder, et svensksproget og et dansksproget. Af hensyn til sammenligneligheden med de to ovenfor omtalte ordbøger er det det dansksprogede websted jeg her skal præsentere og vurdere.

På startsidens omtales i midterspalten først bureauets tjenester: oversættelse mellem dansk og svensk, udvikling af gratis svensk-danske onlineordbøger og undervisning i svensk, og dernæst de nye ordlister på webstedet fra 2011 og årene bagud tilbage til 2007. Startsidens søgefelt befinder sig øverst i venstre spalte. Over feltet står der “Søg svenske specialord her”. På dette sted kunne man ønske et par linjer om hvad det vil sige. En kort, men oplysende vejledning er at finde meget længere nede i venstre spalte under punktet *Søgefunktion*:

Mange af vores ordbøger er specialordbøger for relativt vanskelige eller fagmæssige ord. Hvis du søger et helt almindeligt svensk ord, kan det være en fordel at gå til vores fortegnelse over gratis svensk-danske ordbøger for almindelige ord: [Klik her](#).

Klikket åbner en side med linkadgang til 96 gratis netordbøger, øverst bureauets egen med hverdagsord, derefter 95 eksterne. Bru-

RECENSIONER

gerens søgestrategi bør altså bero på om man vil søge på et specialord, dvs. et fagligt ord, eller et "almindeligt" ord. Det hænger sammen med at bureauets ordbøger, eller ordlister som de rettelig bør kaldes, groft sagt kan inddeles i to hovedgrupper: faglige ordlister ordnet under overskrifterne teknik, naturvidenskab, medicin, mad, fritid/hobby og fagord øvrigt, og ordlister over almensprog under overskrifterne almindelige ord, slang, sprogforskelle, ordklasser og skånsk. Som man ser, er opdelingen ikke skarp, og gruppernes indhold er broget. Fx indeholder undergruppen slang en række interessante ordlister med subsprog: svensk chatsprog, svensk narkosprog og ungdomssprog. Den mest specielle ordliste jeg kan finde, er en ordliste under teknik med betegnelsen plasmaskæring. Oven over ordlisten redegøres der for hvad plasmaskæring er, og ordlisten indeholder ca. 500 svenske termer inden for dette område oversat til dansk. Det er givetvis et produkt af en konkret oversættelsesopgave. Nogle af ordlisterne går i retningen svensk-dansk, andre i retningen dansk-svensk.

Tilbage til det overordnede søgefelt øverst til venstre. Under feltet findes Googles logo med tilføjelsen "tilpasset søgning". Ved søgning får man de webstedesinterne Google-fund, altså de fund som Google har gjort rundtomkring på webstedets egne ordlister. De har følgende format: øverst en klikbar linje med den pågældende ordlistes navn, nedenunder to linjer indeholdende det gjorte fund, og nederst en linje med webadressen. Nedenfor ses de første 4 af de 7 fund man får ved søgning på ordet *växellåda*.

Det viser sig at følgende 7 ordlister har ordet med: bilteknisk ordbog, ordbog for varer og tjenester (dansk-svensk og svensk-dansk), landbrugsordbog (dansk-svensk-dansk), teknisk ordbog for arbejdskøretøjer, ordbog med dagligdags ord og svensk-dansk grundordbog (et udviklingsprojekt der skal erstatte ordlisten med dagligdags ord). Der optræder, foruden de svensk-danske ordlister, en dansk-svensk ordliste og en dansk-svensk-dansk ordliste (som dog viser sig at være svensk-dansk) på listen med fund, så

man kan altså ikke søge specifikt i retningen svensk-dansk og kun få svensk-danske fund. Bortset fra det kan man godt se, blot ved at gå fundlisten igennem, hvad *væxellåda* betyder. Og sådan er det i mange tilfælde. I tilfældet med *væxellåda* vil det måske være mere naturligt at gå direkte til den biltekniske ordbog, vel at mærke hvis man er klar over at en *væxellåda* er noget på en bil. Internt i den biltekniske ordliste kan man kun bruge fritekstsøgning med CTRL-F; til gengæld finder man 11 svenske ord eller udtryk hvori *væxellåda* indgår, fx *automatvæxellåda* 'automatgear' og *manuell væxellåda* 'manuelt gear'. Man ser i denne liste, hvilket gælder for alle ordlister på webstedet, at der ikke er tale om ordbøger i traditionel forstand, med oplysning om ordklasse, bøjning, udtale osv., men virkelig kun ordlister. Da de mulige svenske søgeord på webstedet ikke er tilordnet noget bøjningsmønster, kan man principielt ikke få match på bøjningsformer medmindre de faktisk optræder på en eller flere ordlister i forvejen.

Ved nærmere studium af en faglig ordliste som fx den svensk-danske ordliste over værktøj finder man at en sådan faglig ordliste

kan være særdeles omfattende sådan at kun et mindretal af ordene optræder i en stor svensk modersmålsordbog eller i Svensk-Dansk Ordbog. Det er netop styrken ved en faglig ordliste. Ordlisten med plantearter indeholder svenske og danske betegnelser på over 5000 plantearter fra hele verden, og den tilsvarende liste over fuglenavne rummer betegnelser på over 5800 arter. Anderledes forholder det sig med faglige områder der ikke dækkes af nogen specifikke lister på webstedet. På områder som kemi, fysik og sport har jeg alligevel fundet forekomster af mange af de faglige ord ved søgning i det overordnede søgefelt.

Søgning på ord fra det almene ordforråd kan være problematisk, i hvert fald hvis det drejer sig om et almindeligt ord. Hvis man søger på ordet *hand* i det overordnede søgefelt, får man 48 interne Google-fund; det viser sig dog kun at være 40 hvis man går til sidste side af fundlisten, en forskel som mange godt kender til fra almindelige Google-søgninger. På den lange fundliste kan man godt være heldig at finde det udtryk med *hand* som man er interesseret i at få en dansk oversættelse af, fx i post nr. 9 *ha hand om* 'have ansvaret for; stå for; tage sig af'. Men så er man heldig. Bedre er det at følge en anden søgestrategi og søge i nogle af de enkelte lister, her listerne Hverdagsord og Drilske talemåder (ny ordliste fra 2011, som siges at indeholde ca. 20.000 af de sværest oversættelige svenske udtryk med 30.000 tilhørende kontrollerede danske oversættelsesforslag). I ordlisten med betegnelsen Svensk-dansk ordbog – dagligdags ord kan man kun søge ved enten scrolling med musen eller fritekstsøgning med CTRL-F. I sidstnævnte tilfælde fanges alle mulige forekomster, også i den danske del af listen, med tekststrengen "hand". I ordlisten med betegnelsen Drilske svenske talemåder kan man finde faste udtryk hvori *hand* indgår. Man kan søge på flere måder. Ordlisten består af 26 dele med hver sit begyndelsesbogstav. Kender man det første ord i udtrykket med *hand*, kan man klikke på det bogstav der er det første i første ord af udtrykket, for udtrykket *ha hand om* altså *h*. I *h*-listen søger

man så efter *hand* med CTRL-F. I stedet for denne måde at søge på anbefales man at søge i det søgefelt der viser sig når man åbner for selve ordlisten. Søgning på hele udtrykket kan ganske vist give en længere liste med interne Google-fund, interne på Drilske talemåder vel at mærke, og da Google-søgningen placerer det fund øverst hvor ordene står tættest på hinanden, opnår man ofte at man finder udtrykket sammen med sin danske oversættelse øverst i fundlisten.

5. Sammenfatning

Anmeldelsens titel er en tilsnigelse, for kun sprogbro.org er en egentlig svensk-dansk ordbog. Ordbogen.com indeholder to sammenhængende ordbøger: en svensk-dansk og en dansk-svensk, og webstedet dansk-og-svensk.dk tilbyder en samling ordlister, nogle af dem svensk-danske og andre dansk-svenske.

Ordbogen.com er et velfungerende websted med et tiltalende grafisk layout. Men den svensk-danske ordbogs dels udvalg af opslagsord er skuffende, især med hensyn til størrelse: ikke mere end 15.000 opslagsord, men også med hensyn til udvalget af opslagsord, hvor for mange ord er uinteressante kontrastivt betragtet. Man kan ikke forestille sig at en flittig bruger af den svensk-danske del af den svenske ordbog, fx en oversætter eller en læser af svensk fag- eller skønlitteratur, kan være tilfreds med antallet af succesfulde opslag. Ordbogen har et par gode faciliteter: Alle bøjningsformer, også de regelmæssige, giver opslag i den eller de relevante artikler, og gennem klik på den svenske ækvivalent i en dansk artikel kan man få den svenske artikel og dermed den svenske ækvivalents bøjningsformer således at en dansker i et beskedent omfang kan bruge den samlede ordbog til produktion af svensk. Ordbogen.com's koncept med redigering af nye artikler på grundlag af kundernes forgæves opslag har naturligvis noget for sig, men indtil nu

er resultatet af redaktionens eget arbejde suppleret med kunders bidrag dertil for tyndt.

sprogbro.org tilbyder en stor almensproglig svensk-dansk ordbog med indtil nu over 48.000 opslagsord. Også i denne ordbog forekommer lovlige mange transparente opslagsord. Som et interessant bidrag til udvalget af opslagsord indeholder ordbogen mange multietniske ord og slangord, og der er mulighed for at få disse og andre kategorier af opslagsord vist samlet. Det er ærgerligt at denne mulighed ikke gælder de ellers tydeligt markerede falske venner. Ordbogens betydningsangivelser er problematiske med deres blanding af ækvivalenter, parafraser og definitioner. Ofte er opslagsordets betydningsstruktur bevaret selvom flere eller alle betydninger har en og samme danske ækvivalent. Fremgangsmåden er ikke i overensstemmelse med gængs leksikografisk praksis i tosprogsordbøger, men det kan ikke udelukkes at den alligevel fungerer i forhold til brugeren. Artiklerne er velstrukturerede, og funktionaliteten er god. sprogbro.org er på sine egne præmisser et imponerende resultat af en enkelt persons ambitiøse og flittige arbejde. Det er et *con amore*-projekt båret af det formål at bidrage til øget kulturel og sproglig forståelse mellem de to nabolande.

dansk-og-svensk.dk indeholder som nævnt ikke en svensk-dansk ordbog, men en stor samling ordlister i relationen mellem svensk og dansk. Nogle af dem er faglige og ofte meget omfattende og detaljerede, andre almensproglige med inddragelse af subsprog som narkosprog og slang. dansk-og-svensk.dk er et websted som i kraft af sit indhold af interne ordlister og links til eksterne sproglige ressourcer byder på mange muligheder for at finde såvel almindelige svenske ord og udtryk som specielle ord og udtryk som man ingen andre steder kan slå op. Men nytteværdien afhænger af at man får overblik over mulighederne på den lidt uoverskuelige startside, lærer at navigere på webstedet og benytter en hensigtsmæssig søgestrategi.

I det foregående har jeg flere steder sammenlignet webstederne

med Svensk-Dansk Ordbog, som jo er en trykt ordbog. Den er imidlertid udarbejdet på helt andre præmisser end de tre websteder, frem for alt med langt større økonomiske ressourcer til rådighed. Derfor har jeg, måske med vekslende held, forsøgt at holde denne ordbog i baggrunden; jeg henviser dog igen til anmeldelsen af den i *LexicoNordica* 18 (Brink & Farø 2011).

Litteratur

- Brink, Lars & Ken Farø (2011): Den svenske forbindelse, version 2010. I: *LexicoNordica* 18, 271-292.
- Khemiri, Jonas Hassen (2003): *Ett öga rött*. Stockholm: Norstedts Förlag.
- Språkbanken*. I: <<http://spraakbanken.gu.se/korp>> (Språkbankens konkordanser på Internet, marts 2012).
- Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* 13. udgave, 2006. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag i distribution.
- Svensk-Dansk Ordbog* (2010). København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og JP/Politikens Forlagshus A/S.
- Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (2009). Stockholm: Norstedts i distribution.

Kjeld Kristensen
ordbogsredaktør
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
Christians Brygge 1
DK-1219 København K
kk@dsl.dk

